

Vergaderjaar 2001–2002

26 807

Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan 2000

Nr. 29

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Zoetermeer, 10 april 2002

Hierbij bied ik u, mede namens de minister van Economische Zaken en de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de beleidsreactie aan op het gezamenlijke advies van de Onderwijsraad en Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid getiteld «Hogeschool van kennis. Kennisuitwisseling tussen beroepspraktijk en hogescholen».

Het advies van de Onderwijsraad en de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid is op 4 juli 2001 gepresenteerd en sluit aan op hun eerdere advies uit juni 1999, getiteld «HBO en kenniscirculatie». Dit laatste betrof een advies op hoofdlijnen ter voorbereiding van het Ontwerp Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan 2000. De reactie op dit pre-advies is opgenomen in het Ontwerp Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan 2000. Beide raden is toen verzocht om een gezamenlijk vervolgadvis voor verdere uitwerking. Gevraagd werd om een overzicht en analyse van de mogelijkheden en beperkingen die hogescholen hebben in de kennisoverdracht met de samenleving. Hierbij is expliciet gevraagd in te gaan op het in de aandacht staande punt van onderzoek en advies in het HBO.

De opbouw van deze beleidsreactie is als volgt. In de volgende paragraaf zet ik eerst de achtergrond voor de adviesaanvraag over het thema «HBO en Kennisuitwisseling» uiteen. In de tweede paragraaf schets ik in algemene zin mijn visie op het advies van Onderwijsraad en Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid. Door deze visie op hoofdlijnen wordt een kader geboden voor het vervolg van de beleidsreactie. In paragraaf drie geef ik mijn reactie op de concrete aanbevelingen van de Onderwijsraad en de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid. Hierin is de reactie van de HBO-raad op het advies als vervat in haar brief d.d. 30 november 2001 verwerkt.

1. HBO en Kennisuitwisseling

Achtergrond

In een kennissamenleving als de Nederlandse veroudert kennis steeds sneller.¹ De gevolgen van deze kennisdynamiek voor de economie zijn groot. Een middelgroot bedrijf in de productiesector kon vroeger nog volstaan met het toepassen van oude kennis die de werkvloer had bereikt via onderwijs en ervaring. Maar tegenwoordig opereert ook het midden- en kleinbedrijf op markten waar actuele kennis en competenties essentieel zijn om een voorsprong op de concurrentie te houden. Routinematige productie verdwijnt en productcycli worden steeds korter. Kennis en innovatief vermogen worden daarmee een bepalende succesfactor voor alle bedrijven.

Dit grote belang van kennis voor de economische ontwikkeling is in Europees verband onderkend tijdens de Top van Lissabon (maart 2000). Daar werd de ambitie geformuleerd dat Europa de meest competitieve kennisregio van de wereld moet worden. In het verlengde daarvan heeft het Kabinet de beleidsnota *De Kenniseconomie in zicht* (september 2000) gepresenteerd. Hierin wordt gesteld dat Nederland in de top van die regio moet meedraaien en één van de meest dynamische, concurrerende en op kennis gebaseerde economieën in Europa moet worden. Het kunnen beschikken over een excellente en op moderne leest geschoeide onderzoeksinfrastructuur, een goed opgeleide en breed inzetbare beroepsbevolking en een innovatief bedrijfsleven vormen daarvoor de voorwaarden. Zo kan beter worden ingespeeld op de kennisdynamiek van de moderne economie.²

Om deze ambities waar te maken, is een optimale bijdrage nodig van de Nederlandse kennisinfrastructuur aan de economische bedrijvigheid. Nu de kennisintensiteit van onze economie toeneemt, dient de kennisinfrastructuur zijn rol te vervullen in een goed functionerende kenniskringloop, met een hoogwaardige en efficiënte kennisverwerving, -opslag, overdracht en -toepassing. Het goed doorstromen van kennis (kenniscirculatie) is immers een competitief voordeel voor de nationale economie en de basis voor een succesvolle internationale economische concurrentiepositie. Die goede doorstroming veronderstelt ook dat de nationale (en internationale) kennisbasis goed aansluit op de maatschappelijke vraag naar kennis.

In dit kader heeft de SER opgemerkt dat het beter aansluiten van het aanbod van kennisinstellingen op de kennisbehoeften in de samenleving een speerpunt van beleid moet zijn.³

In de visie van de raad bestaan op dit moment belemmeringen om soepel kennis uit te wisselen tussen de kennisinfrastructuur en de samenleving. Dit kan verbeteren wanneer het bedrijfsleven haar kennisbehoefte beter articuleert, en onderdelen uit de kennisinfrastructuur meer gericht zijn op de kennisvraag uit de samenleving. Het hoger onderwijs is daarbij echter één van de terreinen binnen de kennisinfrastructuur waar knelpunten bestaan: dit geldt zowel voor hogescholen als voor universiteiten. Ook de Onderwijsraad en de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid stellen in hun gezamenlijk advies aan de regering over de bijdrage van het hoger beroepsonderwijs aan de kennissamenleving, dat er nog veel ruimte bestaat voor het verbeteren van de kennisuitwisseling tussen het HBO en haar omgeving.^{4 5} Op dat advies wordt hieronder nader ingegaan.

¹ Zie bijvoorbeeld WRR (1998) *Rapport Nr. 54. Staat zonder land. Een verkenning van bestuurlijke gevolgen van informatie en communicatietechnologie*. Den Haag: SDU.

² Ministerie van Economische Zaken (2000): Nota «de kenniseconomie in zicht» p. 5,6, 17. Den Haag: SDU. Zie ook SER (2000) *Advies Sociaal-economisch beleid 2000–2004*. Den Haag: SER publicaties 2000.

³ SER (2000) «*Advies Sociaal Economisch Beleid 2000–2004*»: p. 7. Den Haag: SER publicaties 2000.

⁴ AWT en Onderwijsraad (1999): *HBO en kenniscirculatie. Gezamenlijk advies van de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid en de Onderwijsraad*. Den Haag: SDU.

⁵ AWT en Onderwijsraad (2001): *Hogeschool van kennis*. Den Haag: SDU.

2. Het advies van de AWT en de Onderwijsraad: algemene visie op de rol van hogescholen

In het advies «Hogeschool van Kennis. Kennisuitwisseling tussen beroepspraktijk en hogescholen» richten de AWT en de Onderwijsraad zich vooral op de huidige rol die hogescholen spelen bij het uitwisselen van kennis met de beroepspraktijk. In het advies wordt een aantal modaliteiten daarvan nader besproken en geëvalueerd. De raden constateren dat hogescholen diverse vormen van kennisuitwisseling met de maatschappelijke omgeving hanteren. Deze modaliteiten betreffen:

- het afstemmen van curricula op de vraag
- stages en de begeleiding daarvan
- duaal onderwijs
- gastdocentschappen en het detacheren van docenten
- monitoren van innovaties
- begeleiden van startende ondernemers

Deze modaliteiten kunnen volgens de raden echter beter worden benut. Daarnaast kan een aantal nieuwe modaliteiten (verder) worden ontwikkeld. Het gaat dan om de volgende zaken:

- flexibiliseren van opleidingen en contractonderwijs
- ontwerp en ontwikkeling
- internetondersteunde kenniscirculatie

Tevens achten beide raden de positie van het HBO in de kennisinfrastructuur een knelpunt. Deze positie is onvoldoende transparant, waardoor de kennisuitwisseling met andere kennisinstellingen slechts beperkt plaatsvindt.

De AWT en Onderwijsraad doen verschillende suggesties hoe hogescholen de bestaande en nieuwe modaliteiten van kennisuitwisseling beter kunnen benutten. Daarbij wijzen zij er op dat kenniscirculatie, kwaliteit van docenten en kwaliteit van het onderwijs onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. De raden beklemtonen dat hogescholen zelf aan zet zijn om verbeteringen aan te brengen. Hogescholen moeten zich meer profileren als interactief kenniscentrum, en minder als (klassieke) onderwijsinstelling. Verder moeten hogescholen meer in innovatieve netwerken van bedrijven, instellingen en kennisinstututen functioneren en zich sterker richten op de kennisbehoefte in de samenleving.

Algemene reactie op het advies

Zoals eerder aangegeven in het HOOP 2000 acht het kabinet een brede maatschappelijke ontsluiting van de kennis door het hoger beroepsonderwijs belangrijk.¹ Hiervoor is het nodig dat hogescholen zich sterker op de markt oriënteren, in aansluiting op hun publieke taken en eigen missie. Om het bedrijfsleven en het (steeds kennisintensievere) midden- en kleinbedrijf beter te bereiken moet het HBO krachtig in de omgeving zijn ingebed. Zo ontstaan regionale clusters van bedrijven en kennisinstellingen die van belang zijn voor de innovatieve kracht van de moderne samenleving.² Hogescholen kunnen in dergelijke netwerken een belangrijke speler vormen en zich ontwikkelen tot veelzijdige kenniscentra.³

Deze stappen gaan niet vanzelf. Van oudsher zijn in Nederland de verwervings-, verspreidings- en toepassingsfuncties van kennis binnen het hoger onderwijs georganiseerd in onderscheiden instituties, die niet per se met elkaar in contact staan. Kennisverwerving vindt plaats aan universiteiten, kennisverspreiding vindt plaats aan onderwijsinstellingen (universiteiten en hogescholen) en kennistoepassing is buiten het hoger

¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2000) *Ontwerp Hoger Onderwijs en Onderzoeks Plan 2000: p. 66–72*. Den Haag: SDU.

² Zie ook Michael Porter: *Innovation Lecture*, Ridderzaal, Den Haag, 3 december 2001, Ministerie van Economische Zaken.

³ Dit is ook bepleit door HBO-raad en VNO-NCW: VNO/NCW & HBO-raad (1999): *De hogeschool als kennispoort*. Den Haag: HBO-raad.

onderwijsstelsel geplaatst in de sfeer van productie en consumptie. De achterliggende gedachte van deze klassieke organisatie van de taakstelling van het Nederlandse hoger onderwijs was dat kennis zich slechts in één richting beweegt: van het onderzoek via het onderwijs naar de toepassing.

Dit lineaire denkmodel is steeds minder houdbaar in een kennisintensieve samenleving waarin de functies van kennisverwerving, kennisverspreiding en kennistoepassing binnen de kennisinfrastructuur elkaar meer en meer beïnvloeden. De AWT en de Onderwijsraad wijzen in dit verband op de verwevenheid tussen kennisverwerving en kennisverspreiding: activiteiten op het terrein van onderzoek en ontwikkeling kunnen nuttig zijn om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Wanneer immers kennis aan studenten wordt overgedragen, zonder deze oriëntatie op onderzoek of de praktijk van toepassing, dan bestaat de kans dat «de houdbaarheidsdatum van de kennis al voor de consumptiedatum is verstreken». Overigens komt de functieverwevenheid ook tot uiting in de mate waarin de toepassing van kennis nieuwe inzichten genereert, en (dus) steeds vaker wordt verricht ter aanvulling op en voeding van fundamenteel onderzoek.

Ook de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt dwingen tot een minder «klassieke» opvatting van het kennisoverdrachtproces. Zo vormt analytisch vermogen een steeds belangrijker element in de beroepsprofielen voor HBO-afgestudeerden. Willen studenten zich dergelijke vaardigheden eigen maken, dan moet in het onderwijsproces de kennisinhoud niet als een vast gegeven worden gehanteerd. In plaats daarvan moeten in het onderwijs mogelijkheden worden geboden om te reflecteren op de veranderende kennisinhoud zelf. De éézijdige kennisoverdracht van docent richting student is hierbij als onderwijsconcept minder belangrijk. Daarom dienen faciliteiten te worden gecreëerd om kennis te verwerven buiten het door de instelling gecontroleerde leerproces. Elders verworven competenties, werkend leren, duale trajecten en het gebruik van Internet in leerprocessen zijn daarvan voorbeelden. Het monitoren en begeleiden van deze leerprocessen, en het toetsen van (elders) verworven competenties, nemen daardoor een prominenter plaats in binnen het onderwijsproces. Dit vraagt een andere werkwijze van docenten. Om studenten adequaat te begeleiden, moeten zij *up to date* blijven op hun vakgebied en actief bezig zijn met kennisverwerving en -toepassing.

Om hun kerntaak, het verzorgen van kwalitatief hoogwaardige initiële beroepsopleidingen, goed uit te voeren, kunnen hogescholen zich dus niet beperken tot een te éézijdige gerichtheid op het proces van kennisoverdracht. Onderwijsinstellingen hebben uit oogpunt van onderwijskwaliteit een reden om zich bezig te houden met kennisverwerving. Activiteiten op dit terrein dragen bovendien bij aan de innovatieve kracht van de maatschappij, doordat de aanwezige kennis in het hoger beroeps onderwijs maatschappelijk beter wordt ontsloten. Het verbreden van het activiteitenpakket van onderwijsinstellingen zal ook meer duidelijkheid opleveren in de positie van het HBO in de kennisinfrastructuur. Hogescholen kunnen zich zo beter ontwikkelen tot de kenniscentra, waar in het licht van de ambities uit de Lissabon-agenda behoefte aan bestaat.

Het is hierbij wel zaak er op toe te zien dat de overheid zich niet te éézijdig oriënteert op de kennisaanbodzijde. Het geïsoleerd stimuleren van alleen kennisinstellingen zou (opnieuw) teveel uitgaan van een lineair kennismodel, terwijl het voor een vruchtbare kenniscirculatie gaat om de samenhang in het stimuleren van kennisproductie, -opslag, -overdracht en -toepassing. Het verbeteren van de articulatie van de kennisbehoefte vanuit de samenleving vereist hierbij eveneens attentie. Naast hoge-

scholen zullen dus ook maatschappelijke actoren met een direct belang bij een soepel functionerend kennisuitwisselingsproces, zoals het midden en kleinbedrijf, hun verantwoordelijkheid moeten nemen om de afstemming tussen hogescholen en de beroepspraktijk te verbeteren.

3. Het advies van AWT en Onderwijsraad: specifieke aanbevelingen

Onderwijskwaliteit

Het advies van de AWT en OR maakt duidelijk dat hogescholen over verschillende mogelijkheden beschikken om meer activiteiten op het gebied van kennisuitwisseling te ontwikkelen. Tegelijkertijd constateren de raden dat hogescholen te weinig initiatieven op dit vlak nemen. Daarmee wordt het kennispotentieel binnen het HBO als geheel maatschappelijk onvoldoende benut en komt de kwaliteit van het hoger beroepsonderwijs onder druk te staan.

Vanuit hun verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het onderwijs te handhaven, zijn hogescholen zelf verantwoordelijk voor beter functioneren van de kenniskringloop tussen hogescholen en de omgeving, aldus de Onderwijsraad en de AWT. Hogescholen kunnen tal van initiatieven nemen om de modaliteiten van kennisuitwisseling te versterken. In het advies worden daartoe diverse voorbeelden genoemd die navolging verdienen: zoals het samen met werkgeversorganisaties ontwikkelen van competentiegerichte curricula; speciale stageprogramma's; maatwerk voor duaal onderwijs; systematisch benaderen van werkgevers voor gastdocenten; contacten leggen met beroepsverenigingen voor werkbezoeken en scholing; het opzetten van faciliteiten voor afgestudeerden die een eigen bedrijf willen starten; maatwerk voor contractonderwijs waarbij docenten uit het reguliere onderwijs ingeschakeld worden; het opzetten voor expertisecentra voor ontwerp en ontwikkeling; het ontwikkelen van faciliteiten voor virtueel onderwijs enzovoorts.

Ik deel de analyse van AWT en Onderwijsraad dat de bestaande en nieuwe modaliteiten voor de kennisuitwisseling tussen hogescholen en de beroepspraktijk meer en beter moeten worden gebruikt. Daarbij acht ik het van groot belang dat hogescholen de suggesties van de AWT en de Onderwijsraad overnemen. Het advies van de AWT en de Onderwijsraad aan het kabinet om op dit punt gericht het gesprek aan te gaan met hogescholen volg ik op: door een meer structurele agendering van de thematiek rond kennisuitwisseling wil ik de voortgang van gerichte verbetertrajecten blijvend onderwerp van gesprek met hogescholen laten zijn. In deze gesprekken staan de inspanningen en resultaten van hogescholen over het verbeteren van hun kennisprofiel centraal.

Op 10 januari 2002 is bestuurlijk overleg met de HBO-raad gevoerd. Hieruit is gebleken dat de HBO-raad de noodzaak van gerichte verbeteringen op genoemde punten onderschrijft. De raad wil de aanbevelingen, zoals geformuleerd in het advies, «onverkort» overnemen en vindt ook dat hogescholen zelf concrete initiatieven moeten nemen om samen met het gerelateerde werkveld te werken aan het verbeteren van de kennisuitwisseling. Ik ben verheugd te constateren dat de HBO-raad deze intentie uitspreekt, en zie de initiatieven die zij in dat verband ontwikkelt als een stap in de goede richting. Ik zal met de HBO-raad nader overleggen op welke wijze de dialoog met hogescholen op een zinvolle manier verder vorm kan krijgen.

Vanuit het belang van een goede ontsluiting van kennis uit de kennisinfrastructuur is de kennisuitwisseling tussen hogescholen en hun omgeving meer dan alleen een zaak van de hogescholen. Een betere kennisuitwisseling staat en valt bij een betere interactie tussen alle spelers in het spel (kennisvragers, kennisaanbieders, overheid). Zo kunnen nieuwe innovatieve clusters van bedrijven, hun toeleveranciers en kennisinstellingen ontstaan. De rol van de overheid hierbij is om randvoorwaarden in te richten waaronder dit interactiesysteem goed functioneert.

Daarom zal door het ministerie van Economische Zaken, het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een platform worden opgericht waar gezamenlijk verder vorm kan worden gegeven aan het ondernemen van in programmatisch verband samenhangende activiteiten. Hierdoor wordt een krachtige maatschappelijke ontsluiting van het kennisaanbod vanuit het HBO gestimuleerd. Over de opzet en vormgeving van dit platform vindt nu overleg plaats tussen vertegenwoordigers van de ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Ook hogescholen en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven worden hierbij actief betrokken.

Een voorbeeld van de eerdergenoemde samenhangende activiteiten is het ontwerpen van een gemeenschappelijke onderzoeksprogramma van de ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op het terrein van het HBO en de kennisuitwisseling met haar omgeving. De constatering van de AWT en de Onderwijsraad dat hogescholen beschikken over een keur aan mogelijkheden om meer aan kennisuitwisseling te doen, maar slechts beperkt initiatieven op dit vlak ondernemen, leidt immers tot de behoefte aan een verdere identificatie van de kritische succesfactoren waaronder kennisuitwisselingsactiviteiten tot stand komen. Nader onderzoek op dit punt lijkt gewenst. De Ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen gaan gezamenlijk na hoe dit nader kan worden vormgegeven.

Volgens de AWT en de Onderwijsraad vormt de mate van gevoeligheid van hogescholen voor hun omgeving een belangrijke factor die een soepele kennisuitwisseling beïnvloedt. Het advies van de raden om te zoeken naar prikkels die de responsiviteit van hogescholen voor de beroepspraktijk en overige kennisinstellingen vergroten, neem ik dan ook ter harte. Een instrument dat aan de responsiviteit een impuls kan geven, is het door het Ministerie van Economische Zaken samen met MKB-Nederland, de HBO-raad en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen gestarte pilotproject Regioregie. Doel van dit project is om de kennisuitwisseling tussen hogescholen en het midden- en kleinbedrijf op gang te brengen en te versterken. Hiertoe worden bij drie hogescholen regioregisseurs geïnstalleerd, die vragen en wensen van ondernemers, studenten en docenten inventariseren en zo vraag en aanbod aan elkaar koppelen. Het kan daarbij gaan om stages, verbetering onderwijsaanbod, afstudeerders enzovoorts. Het ministerie van Economische Zaken stelt hiervoor 1 miljoen Euro beschikbaar voor de jaren 2001, 2002 en 2003 uit de middelen voor het thema aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

De eerste ervaringen van het project Regioregie zijn positief, maar onderstrepen dat een op de omgeving gerichte houding hogeschoolbreed moet zijn. In dit verband past het door de HBO-raad, in overleg met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen gestarte onderzoek om de afstemming tussen onderwijs en het werkveld te verbeteren. Dit onder-

zoek zal resulteren in een instrument, de «*audit* flexibiliteit HBO», waarmee hogescholen de eigen ontwikkeling tot (regionaal) kenniscentrum kunnen monitoren en evalueren. Deze *audit* wordt zo ontwikkeld dat hogescholen in kaart kunnen brengen waar ruimte is om de organisatie responsiever in te richten vanuit het perspectief van de omgeving. Het ministerie van Economische Zaken stelt hiervoor in 2002 80 000 Euro beschikbaar uit de middelen voor het thema aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

De AWT en de Onderwijsraad adviseren vakdepartementen en provincies om hogescholen meer te betrekken in hun kennis- en innovatienetwerken, en eventueel opdrachten te verstrekken voor ontwerp en ontwikkeling op terreinen van staatszorg. Hoewel het niet aan mij is hierover in voorkomende gevallen te besluiten, wil ik dit advies onderstrepen: hogescholen vormen een volwaardig onderdeel van de publieke kennisinfrastructuur en moeten deze rol uiteraard kunnen waarmaken. Het ligt op de weg van de hogescholen zelf om zich in de richting van vakdepartementen en provincies op deze wijze te profileren.

Het advies van de AWT en de Onderwijsraad om hogescholen meer te betrekken bij het subsidie-instrumentarium van het ministerie van Economische Zaken wordt niet overgenomen. Op dit moment staan de bedoelde regelingen al open voor de hogescholen. Door actief op te treden, kunnen zij beter gebruik maken van de diverse subsidie-instrumenten.

Ontwerp en ontwikkeling

De AWT en de Onderwijsraad constateren verder dat het HBO de mogelijkheden van ontwerp en ontwikkeling nog niet overal ten volle benut. De raden spreken hogescholen aan om zelf werk te maken van de verdere uitbouw van ontwerp- en ontwikkelingsactiviteiten. Daarbij is het van belang dat dergelijke activiteiten, voor zover gefinancierd met publieke middelen, verweven zijn met de primaire taak van hogescholen: het verzorgen van kwalitatief hoogwaardige hoger beroepsopleidingen.

Ik deel deze zienswijze en acht een sterke verankering van de ontwerp- en ontwikkelfunctie in het activiteitenpakket van hogescholen van belang: zo kan gericht worden bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Evenals de AWT en Onderwijsraad ben ik van mening dat hogescholen daarvoor een eigen financiële verantwoordelijkheid dragen: de structurele bekostiging moet voldoende zijn om ontwerp- en ontwikkelingsactiviteiten (verder) uit te bouwen. Ontwerp en ontwikkelactiviteiten moeten deel uitmaken van het hogeschoolbeleid, gericht op de benodigde kennisontwikkeling. Hierbij kunnen hogescholen ook meer samenwerking zoeken binnen de beroepskolom.

AWT en Onderwijsraad suggereren om ontwerp en ontwikkelingsmedewerkers te concentreren in expertisecentra: deze gedachte sluit aan op de eerder in gang gezette ontwikkelingen rondom kenniskringen en lectoraten. Hiervoor is vorig jaar 14,7 miljoen Euro beschikbaar gesteld. Vanaf 2002 worden hieraan ook de beschikbare middelen voor vernieuwingsprojecten toegevoegd. Hierdoor wordt het budget aanvullend verhoogd tot een totaal van 30,4 miljoen Euro. In 2005 wordt deze regeling geëvalueerd.

De suggestie van de HBO-raad om een apart fonds voor ontwerp en ontwikkeling in te stellen, vind ik niet opportuun. In de komende maanden wordt nagegaan in hoeverre de vorming van lectoraten en kenniskringen voldoende stimulans biedt om ontwerp en ontwikkelactiviteiten verder vorm te geven. Een koppeling met het eerder beschreven instrument

«*audit* flexibiliteit HBO» ligt daarbij in de rede. Verder zal ik in het onderzoek naar de prijs-per-student aandacht besteden aan een component voor ontwerp- en ontwikkelactiviteiten. Beoogd wordt hierbij een internationale vergelijking te maken.

De HBO-raad stelt verder dat de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek moet worden aangepast om hogescholen meer in staat te stellen ontwerp- en ontwikkelingsactiviteiten uit te voeren. Volgens de huidige wet kunnen hogescholen «...onderzoek verrichten voor zover dit verband houdt met het onderwijs aan de instelling»¹. Weliswaar legt deze formulering formeel geen beperkingen op aan hogescholen om ontwerp en ontwikkelingsactiviteiten (verder) tot stand te brengen, maar zij biedt ook geen stimulans in die richting. Gegeven het belang dat ik in het licht van de kwaliteit van het hoger beroepsonderwijs hecht aan het ontplooiën van ontwerp en ontwikkelingsactiviteiten door hogescholen, ben ik bereid te zoeken naar een meer stimulerende formulering in de wet, zonder dat daarbij de wettelijke taak van hogescholen verandert. Ik zal de totstandkoming van de wetswijziging bevorderen.

De ontwikkeling van de ontwerp- en ontwikkelfunctie binnen het wettelijk kader zal in samenwerking met de HBO-raad worden gemonitord. Daarbij zullen de instellingen adequaat rekenschap moeten afleggen over het binnen het geldende wettelijk kader blijven van hun activiteiten. Van de zijde van het departement zal nadrukkelijk (ook in dit kader) nader invulling kunnen worden gegeven aan de *control*-functie, behorend bij het versterken van de rekenschapsfunctie, zoals die in vervolg op het intern onderzoek bij de instellingen voor BVE, HBO en WO (zie mijn brief van 12 maart 2002 ter zake aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal) gestalte zal krijgen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
L. M. L. H. A. Hermans

---

¹ WHW, art 1.3, lid 2.